Motion till riksdagen 1986/87:K424

Gunnar Thollander m. fl. (s)
Förhandsgranskning av videogram

År 1986 blev det år då gatuvåldet drabbade Sverige med full kraft. Gång efter annan kunde vi i tidningarna läsa namnen på det oprovocerade och meningslösa våldets offer, ibland med dödlig utgång.

Det allt råare våldet i samhället är skrämmande. I en undersökning gjord av statistiska centralbyrån uppgav 750 000 svenskar, att de någon gång under året inte gått ut på kvällen av rädsla för att bli överfallna.

Men det finns också en annan bild, en motbild till våldet, där vi fått uppleva att motståndet till våldet växt sig starkare och tagit nya och ibland oväntade former.

Ett exempel är NFG – Non Fighting Generation – en organisation som bildades i mars 1986 av ungdomar från Stockholm, av vilka en del själva tidigare varit inblandade i slagsmål och bråk. Ett annat exempel är att under hösten 1986 drogs riktlinjerna upp för den stora antivåldskampanjen "Tänk ett slag".

År 1986 fick vi en ny lag om förbud mot spridning av filmer och videogram med våldsinslag. Lagen är ett viktigt led i kampen mot det oprovocerade våldet. Sambandet mellan underhållningsvåldet och gatuvåldet blir alltmer tydligt.

Vad finns det då för samband mellan det underhållningsvåld som går ut på marknaden genom video och den ökning av det råa våldet på gator och torg som vi märkt har ökat?

Sambanden är framför allt två:

- den psykologiska effekten av att ständigt matas med bilder av våld. De bilder som vi ser på och hos oss framkallar känslor av värme, tillit och ömhet är till stora delar en fråga om inlärning, en inlärning som främst under barn- och ungdomstiden sätter djupa spår i en människa.

  Genom en negativ inlärning genom bilder av våld sker en successiv avtrubbning från de nämnda positiva känslorna till medmänniskan.
- De utdragna våldsscenerna flyttar gränserna för våldets effekter.

  Det gäller inte bara de filmer, där våldet ligger bortom det fattbaras gräns, utan framför allt filmer som handlar om något inom de möjligas ram. Som exempel kan i en våldsfilm utdelas uppemot 200 slag, men den som tar emot slagen blöder på sin höjd lite näsblod. Verkligheten är helt annorlunda. Där räcker det ofta med ett fåtal slag eller sparkar för att allvarligt skada eller döda någon.

  Denna känslomässiga avtrubbning är ödesdiger.

Lagen från 1986 ger möjlighet att förhandsgranska videogram som är ämnade att visas offentligt, men omfattar inte förhandsgranskning av videogram, som hyrs ut eller säljs.

Här gäller fortfarande eftergranskningsförfarandet. Mycket få av videogrammen visas offentligt, vilket betyder att det fortfarande är möjligt att hyra eller köpa videovåldsfilmer för enskild visning.

Efterhandsgranskningen har också visat sig vara ett synnerligen ineffektivt sätt att förhindra att de mest våldsinriktade videogrammen försvinner från marknaden.

Domstolarnas bedömning av våldsinslagen är mycket olika. Filmer som fälls i en domstol kan frias i en annan. Under tiden hinner också videogrammen ut på marknaden, där de kopieras och distribueras illegalt. Skadan är således redan skedd när målet väl kommer upp till domstolsförhandling.

Den nya lagen från 1986 är ett steg i rätt riktning men den är inte tillräcklig i sin nuvarande form. Lagen måste utvidgas att gälla också förhandsgranskning av videogram ämnade för uthyrning och försäljning.

Vid sidan om en lagskärpning behövs också en ökad information om våldets effekter. En satsning i resurser bör därför göras till organisationer och folkrörelser som arbetar med program mot våld och då särskilt bland barn och ungdom.

Hemställan

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en lagändring så att *alla* videogram förhandsgranskas.

Stockholm den 27 januari 1987

Gunnar Thollander (s)

Berit Löfstedt (s) *Berndt Ekholm (s)*